

Težke zmoled g. Pribičevića

G. Pribičeviću gre dvomljiva čast, da med vsemi jugoslovanskimi politiki govori največ. Kdor mnogo govori, kdor vsak dan producira dolgo izjavo, ta naravno tudi marsikaj pove, kar ne vzdrži niti čisto rahle kritike. Zato ni nič čudnega, če izjave g. Pribičevića le prebogostokrat naravnost izživajo k odgovoru in to k takemu, ki ne bi bil za g. Pribičevića vedno prijeten. Če kljub temu ne doživlja g. Pribičević težke poraze v polemiki, je pač vzrok v tem, da je njegovih izjav že toliko, da so postale že premočno interesantne celo za poleničnike. Baš iz tega vzroka tudi nismo reagirali na vse te izjave, pa čeprav bi nam bilo zelo lahko dokazati, kako na napačnih nogah je zgrajena vsa politična stavba g. Pribičevića.

Je pa v Pribičevićevih izjavah nekaj težkih zmot, ki se stalno ponavljajo in ki so danes jedro vse Pribičevićeve politike in te kardinalne zmoled je treba vedno znova pribiti. Eno teh težkih zmot odkriva g. Pribičević, kadar z napačnim ponosom nastopa, kakor da bi šla njemu pravica, da presoja, kdo je pravi zastopnik srbskega naroda in kdo ne. To mišljenje g. Pribičevića ni samo nelaktno, temveč tudi nad vse napačno. Kdo zastopa srbski narod, o tem odloča le srbski volivec. Kdor si na volitvah pridobi v Srbiji poslanski mandat, ta je s tem tudi zastopnik srbskega naroda. Čisto vseeno pa je, če so ti poslanci g. Pribičeviću všeč ali ne, ker njemu v tem ne gre beseda, temveč le srbskemu volivcu.

O tem, kako je bil izvoljen, je umestna beseda le v verifikacijski debati. Ko pa je ta dovršena, je za ljudi, ki ne klepetajo vedno stare stvari, dovršena tudi debata o volitvah. Drugače namreč ne morejo napredovati parlamentarni posli, kar mora videti tudi g. Pribičević, kajti tudi o pridobitvi poslanskih mandatov njegove stranke je bilo slišati v verifikacijskih debatah že prav lepe stvari.

Prav taka zmot je, če misli g. Pribičević, da je baš on poklican, da govori o svobodnih volitvah. Kdor je bil v vladi takrat, ko se je najbolj brezobzirno gazila volivna svoboda, temu pač ne pristaja, ponajti se z zahtevo svobodnih volitev. Se manj pa je mogoče, da bi tak politik smel voditi volitve, ker samo čisto pozabljeni ljudje izročajo vodstvo volitev onim, ki so enkrat že dokazali, da znajo svobodne volitve prav temeljito spreminiti v nesvobodne.

Težka zmot g. Pribičevića je tudi v tem, da ne zna prepoznati svoje pozicije. Nastopa vedno tako, kakor da bi bil voditelj največje stranke in kakor da bi imel pravico do prve besede. V resnici pa je položaj g. Pribičevića čisto drugačen. Je samo vodja stranke, ki je v parlamentu po svojem številu na četrtem mestu, po svojem pomenu pa na šestem. G. Pribičević je samo vodja stranke, ki sploh ne more odločilno poseči v razvoj jugoslovanskih dogodkov, ker ne tvori nikjer večine in ker ni nikjer odločujoča. Če n. pr. sklenejo sporazum glede državne ureditve radikala, radičevska, naša SLS in muslimanska stranka, je to absolutno popoln sporazum, ker bi ga sklenila večina Srbov, Hrvatov in Slovencev in vrhu tega še večina pravoslavcev, katolikov in muslimanov. Če bi bil sporazum med temi strankami sklenjen, bi bilo absolutno vseeno, kaj bi si mislil g. Pribičević in Jugoslavija ne bi doživela niti ene rahle krize in naj bi bil g. Pribičević tudi vedno v najbolj ostri opoziciji.

Vse drugače pa je, če ni pri sporazumu soudeležena ena, od omenjenih večinskih strank. Če ni radikalne stranke, potem je odprto srbsko vprašanje, če ni HSS, je odprto hrvaško in če ni SLS, je odprto slovensko. Nosičelce jugoslovanske politike so zato te tri stranke in zato je g. Pribičević lahko samo hospitant, ne pa voditelj. In danes je tudi v KDK g. Pribičević le hospitant, ker merodajno je le to, kar pravijo zastopniki HSS.

Zato pa bi g. Pribičević silno dobro storil, če bi malo opustil svoje diktatorske manire, ker je za take manire mnogo preslaboten. Tudi naj opusti dajanje lekcij, ker dokazujejo vse vjuge in vse nedoslednosti njegove politike, da je sam lekcije — in prav poštene — najbolj potreben.

Na teh glavnih zmotah pa je zgrajena vsa politika g. Pribičevića. Ali je čudno, če ima ta politika vedno manj uspehov in če vse vidi, kako je g. Pribičević pri reševanju sedanje krize le še peto kolo? Ali more priti iz zmot sploh drug rezultat?

Protest hrvatskih književnikov

Zagreb, 5. jan. (Tel. Slov.) Sročil se je vršil zbor Društva hrvatskih književnikov, ki je sprejel resolucijo, v kateri se ostro protestira proti postopanju ministra Grola radi premestitve Milana Begovića, ravnatelja hrvatskega gledališča. V resoluciji se pravi, da se je Begović premestilo brez stvarnega razloga, ker je dosleden v svoji obdelavi šenoinnega romana »Hrvatski Digenes«.

Dunajska vremenska napoved: Najprej oblačno, na vzhodu Alp morda še sneg, mraz pa bo postal večji.

Pred izredno fašistovsko sodišče

Kemperle in tovariši odpeljani uklenjeni v Rim

Rim, 5. jan. (Tel. Slov.) Včeraj so bili pripeljani v tukajšnje zapore Z. Kemperle, urednik ustavljene »Goriške Straže« in sotrpini Roje, bivši župan v Cerknem, Strukelj iz Sv. Lucije, Stanič iz Kanala in šofer Poljanšek iz Idrije. Ze v goriških zaporih so te »zločince« uklenili in jih uklenjene v spremstvu številne, do zob oborožene straže pripeljali v tukajšnje zapore, da tamkaj počakajo na obravnavo pred izrednim sodiščem. Za sodna in politična oblastva ni položaj gg. Kemperleta, Rojca in Staniča jasen, ker ne smatrajo izjave šof. Poljanška za resnične. Šofer vztraja še vedno pri prvotni izjavi, da je bilo tistih 98 nabojev, ki jih je policija našla v njegovem avtomobilu, s katerim so se po neredi vozili ostali aretiranci, namenjenih neki osebi, ki bi prišla ponje v Božičkovo gostilno v Idriji; naboje je Poljanšku izročila v Gorici neka oseba, katere imena šofer noče izdati. Oostlini-

čar Božiček je bil na podlagi Poljanškovih trditvev aretiran, a so ga pozneje oblasti izpustile. Ker niso mogli oblastva priti na sled osebam, o katerih govori Poljanšek, je ostala zadeva zanje nerazčiščena. V današnjih razmerah je umljivo, da bi se rada naprtila krivda tudi na g. Kemperleta in druge tovariše. Prav radi tega ne marajo krajevne oblasti v Gorici priznati, da gre za navaden kontrabant, pri katerem niso imeli gg. Kemperle, Strukelja in Staniča nič opraviti. Zdaj ostane na izrednem sodišču, da odloči. Policija se nagiblje k temu, da dokaže, da je šlo za zbiranje orožja, ki naj bi služilo v prevratne namenel Upanje je, da ne pojde izredno sodišče na led. Občinstvo v Gorici, neglede na narodnost, se čudi, kako je mogla priti tako nedolžna in povsem jasna zadeva pred revolucionarni tribunal.

Jugoslavija in sovjeti

Zadnji vzrok Litvinove akcije

London, 5. jan. (Tel. Slov.) Kakor piše diplomatski sodružnik »Daily Telegraph«, je Litvinov s svojo ponudbo, stavljeno Poljski in Litvi, hotel doseči priznanje Rusije po Čekoslovaški in Jugoslaviji. Dr. Beneš je bil za to, da se prizna današnja Rusija, v Jugoslaviji pa so bili demokrati in Hrvati pristajali za to, da se prizna Sovjetska Rusija, radikali pa so bili odločni nasprotniki. Litvinov upa, da bi s tem, če

bi sklenil mirovno ali nevtralnostno pogodbo z Jugoslavijo in Čekoslovaško, mogel na Romunijo kot članico male antante vplivati tako in jo prisiliti, da bi pristopila k slični pogodbi celo z velikimi žrtvami. Litvinov pa je pri tem pretil, da pogodba male antante že sedaj ne zagotavlja Romuniji nobene oborožene pomoči proti Rusiji.

Francoski listi o naši krizi

Pariz, 5. jan. (Tel. Slov.) Pariški politični krogi zasledujejo z vedno večjim interesom potek vladne krize v Jugoslaviji. Listi izražajo prepričanje, da je končna ureditev odnosov med Srbi in Hrvati najnujnejše potrebna. »Petit Parisien« piše, da je v tem trenutku prišel za Srbe in Hrvate čas, da se končno sporazumejo na formulo, po kateri bi bilo edinstvo Jugoslavije zagotovljeno. »Le Oeuvre« poroča, da so vse narodnosti Jugoslavije sodelovale pri ustanovitvi države, da pa so Srbi poskušali druge narode tlačiti. Če ne pride do sporazuma, se bo kraljestvo razdelilo na tri dele: na Srbe, Hrvate in Slovence. Sedaj je prišel čas, da odločilno nastopi kralj. Kralj naj nastopi kot razsodnik in naj stvar privede do pravilne odločitve. Gotovo se vedno lahko najde parlamentarna forma, po kateri bi se lahko vladalo brez Hrvatov. To pa ne bi moglo ostati trajno. Vidi se, da niti Srbi niti Hrvati ne vedo, kaj hočejo. Samo kralj lahko reši krizo, ker je nad strankami. Seveda pa bi moral pri tem dobiti potrebno podporo v Zagrebu in Beogradu.

Notranje-političen program francoske vlade

Pariz, 5. jan. (Tel. Slov.) Francoska vlada se že od petka bavi s pripravami za sestavo velikega notranje-političnega programa, ki naj se predloži neposredno po veliki interpellacijski debati prihodnji teden. Tako je bila danes popoldne pod predsedstvom Poincaréja v finančnem ministrstvu konferenca, katere so se udeležili finančni, notranji in trgovinski minister ter več državnih podtajnikov, iz česar se sklepa, da vlada namerava sestaviti program gospodarskih in socialnih reform.

Aman Ulah se pomiril z delom vstalešev

London, 5. jan. (Tel. Slov.) Poročila iz Indije javljajo, da je kralj Amanulah sklenil mir z enim delom vstalešev, dočim se od plemena Saha Sakao pričakuje nov napad. Afganistanske oblasti so aretirale angleškega polkovnika Laurencea, ki je baje v zvezi z vstati.

Hlinka solidaren s posl. Tuho

Praga, 5. jan. (Tel. Slov.) V »Slovaku« protestira odločno poslanec Hlinka proti aretaciji poslanca Tuhe, s katerim se njegova stranka izjavlja solidarno. Hlinka pozivlja Tuho, naj nikomur ne prizanaša in naj poleg sebe posadi na obtožni klopi vsi korupcijski češkoslovaške politike.

Madjarska dobila prvi obrok švedskega posojila

Budimpešta, 5. jan. (Tel. Slov.) Madjarski narodni banki je bil danes nakazan prvi obrok posojila švedskega trusta za vžgalice, kateremu se je odstopil na Madjarskem monopol za vžgalice. Prvi obrok 500.000 dolarjev. Drugi obrok v znesku 15 milj. dolarjev zapade 31. marca.

Dunaj, 5. jan. (Tel. Slov.) Hči z ruskega meniha Marija Rasputin bo nastopila v dunajskem velikem cirkusu, kar oznanja cirkus z veliko reklamo.

Zagreb malodušen

Zagreb, 5. jan. (Tel. Slov.) Z dr. Mačkovi odhodom je v Zagrebu nastalo zatišje. Kljub temu pa so se zadnja dva dni z nenavadnim zanimanjem spremljali dogodki v Beogradu, posebno pa dr. Mačkovi avdienci. Zagreb upa, da bo mandat za sestavo nestrankske vlade dobil Slobodan Jovanović. Tako piše tudi časopisje KDK.

Nekateri krogi KDK so mnenja, da je dr. Mačkova zahteva, predvsem pa znani brzojav kralju in Pribičeviću izjava časnika, v kateri na jasen način grozi, ako se ne sprejme njihove zahteve, poslabšala položaj KDK in da je njena borba v bodoče brezuspešna.

Značilno je, da je Pribičevićeva »Riječ« čutila to dejstvo. Danes obširno komentira dr. Mačkovo in Pribičevićovo izjavo o preureditvi države. Iz Beograda priobčuje vest, da so beograjski listi popolnoma napačno razumeli zahtevo KDK. »Riječ« pravi, da zahteve KDK nikakor ne pomenjajo zahteve po federaciji.

V zvezi s tem se v vseh krogih ugotavlja, da se je ob tej priliki dokazalo, da so v političnih naziranjih med strankami KDK popolnoma nasprotujoče si razlike. Dr. Maček namreč že dalj časa, v najnovejšem času pa v izjavi milanskemu dopisniku »Corriere della Sera«, zahteva federativno ureditev države, da bi bilo sedem federativnih držav. Samostojni demokrati pa odklanjajo federacijo.

Slovenci v Italiji

Kdo kuje sovraštvo? Pod naslovom »Po povratku iz Ljubljane« je »Popolo d'Italia«, glavni organ fašistovske stranke priobčil vtise nekega U. F. o Ljubljani. Dopisnik je prvič zapustil Italijo, a ko je enkrat videl »mrzlo« Ljubljano, je zahrepenel po solčni Italiji. Ljubljana, piše »Popolo d'Italia«, Ljubljana, ljubljeno mesto. Mesto, kjer se sovraži Italija. Vse intelektualno življenje se suče okoli tega bistvenega ogla, tega »raison d'être«, okoli sovraštva, ki je edina življenska podlaga tolikih oseb, strank in društev. Čudno mesto to Ljubljana! Namunaj ledeno, mrzlo kakor njeno ostro podnebje, znotraj žerjavica sovraštva in strasti. Slovenci so razdeljeni v dve stranki, ki se med seboj strahovito pobijata. Edino sovraštvo do Italije druži Slovence. V Ljubljani vse politizira, ker vsak intelektualac — in Ljubljana je polna intelektualcev — misli, da se edino potom politike povzpne. Sovraštvo do Italije se umetno vzgaja s širjenjem izmišljenih vesti o »krvoločnosti Italije, fašizma in duceja proti Slovanom v Italiji«. Občinstvo kar srka te vesti, a rado srka tudi dobro vino. In tako se »fabriceira« sovraštvo, tako se vbrizgava strup proti Italiji. Skoro vsa društva so politična in njihov glavni smoter je sovražiti Italijo. Italijani morajo v Ljubljani tiho govoriti, ne smejo se shajati, ne smejo nagovoriti na cesti nobenega Jugoslavana, sicer je ta pri policiji takoj osumljen(!) — Clankar popisuje nato potovanje iz Ljubljane do meje. Čelo njemu se zdi italijanska kontrola na meji preostira in našteva: »karabiner, miličnik in finančna straža... preiskava in kontrola. A človek vse rad stori...« Srečen je, ko prispe v Trst in stopi v »graciozno kopel italijanstva«.

To je vendar nekaj povsem originalnega! Sovraštvo proti Italiji se torej »fabriceira«! In še v Ljubljani. Torej ne v Italiji, ne na Primorskem! Neresnične vesti se širijo v Ljubljani o »krvoločnem« postopanju Italijanov proti Slovincem v Italiji! Tudi konfinacija desetih Slovencev je izmišljena, da omenimo le najnovejša nasilja? Članek v »Popolo d'Italia« je simptomatičen. Fašisti se torej vendar zanimajo, kaj svet misli o njihovem počenjanju? Zanimajo se torej tudi za ugled Italije v svetu? Priznati pa neboje, da sami kujejo sovraštvo proti sebi in proti državi, ki jo predstavljajo. Priznati neboje, da so si z nekulturnim postopanjem proti narodnim manjšinam v vseh civiliziranih državah zelo škodovali.

Pet aretacij. V Grabovem so karabinerji 20. decembra aretirali Franceta Droleta, ki je nosil večjo množino jugoslovanskih listov s seboj. Pri njem so našli 130 izvodov »Slovenca« in »Jutra«. Droleta so karabinerji odvedli v zapor in nato nadaljevali preiskavo. Aretirali so še štiri druge fantje. To so: Torkar Angel, Golob Franc, Kenda Maks in I. Šturm. Vse so odpeljali v goriške zapore. Obdolženi so, da so tihotapili in širili prepovedane liste. Karabinerji trdijo, da je hotel Drolet streljati iz revolverja proti njim, ko jih je ugledal.

Radi Kogejevega umora. Goriško državno pravdnštvo je izročilo vse aretirance radi umora policijskega konfidanta Kogeja izrednemu sodišču v Rimu. Aretirancev ni nič manj kakor 22; med njimi sta dve ženski. Uradnik Vilhar, ki ga je hotel zloglasni maršalo Palombo spraviti na vsak način pred revolucionarni tribunal, je bil izpuščen.

Smrt. V noči med soboto in nedeljo je umrl v Gorici katehet č. g. Andrej Tabaj. Pokopan je bil v pondeljek popoldne.

Zopet aretacije. V Baški dolini so karabinerji aretirali šest fantov. Obdolženi so, da so razširjali »Primorski glas«. Čaka jih težka kazen.

Božična darila otrokom. Za božič so hodili po Vipavski dolini podežtat, zdravnik in obč. tajnik od hiše do hiše nabirati denar za božično darilo otrokom v otroških vrtcih. Čemu rabijo ta darila, je znano. Kmetje so se posmehovali temu počenjanju.

Madjarsko-turška pogodba o nevtralnosti

Budimpešta, 5. jan. (Tel. Slov.) Madjarski zunanji minister Valko in turški poslanik Behid bej sta danes podpisala madjarsko-turško pogodbo o nevtralnosti, poravnavi medsebojnih sporov in razsodišču, ki ima osem članov in dodaten protokol.

Transsaharska železnica

Pariz, 5. jan. (Tel. Slov.) Sedaj je dogotovljeno poročilo kolonialnega instituta o transsaharski železnici. Železnica se začne v pristanišču Oran in gre od tam natančno v južni smeri mimo Čadskega jezera proti velikemu loku reke Nigra, od tam pa proti belgijskemu Kongu v vzhodno Afriko, kjer bo dobila zvezo z železnico Kairo-Kapetown. Namerava se opremiti lokomotive z Dieslovimi motorji ali pa jih prirediti po možnosti na električni pogon.

Snežni zameti

Praga, 5. jan. (Tel. Slov.) Na Čekoslovaškem, posebno v goratih krajih, še vedno sneži neprestano. V Češkem lesu radi nemožnosti prometa grozi lakota.

Milan, 5. jan. (Tel. Slov.) Železniška proga Terranova-Cagliari na Sardiniji je popolnoma zatrpna s snežnimi plazovi. Trije potniki so ponesrečili.

Velikanski požar v Pireju

Atene, 5. jan. (Tel. Slov.) V Pireju je nastal strahovit požar, ki je uničil 250 lesenih hiš, ki so bile pripravljene za stanovanja grških beguncev iz Male Azije. Stvarna škoda znaša 50 milijonov drahem.

Problem narodnih manjšin

»Daily Telegraph« poroča, da namerava nekatere države, ki imajo v Nemčiji narodne manjšine, oficielno načeti vprašanje, kako se postopa z narodnimi manjšinami v Nemčiji. To naj bi bil odgovor na dr. Stresemannov nastop v Svetu Društva narodov. Poljska in Češka bosta storila vse potrebne korake, da se dokaže netočnost nemške agitacije o zatiranju nemških manjšin in bosta obenem zahtevali, da se preišče tudi stanje narodnih manjšin na Madjarskem in v Avstriji. Interesantno bi bilo, pravi list, če bi se načelo tudi vprašanje o stanju nemške manjšine v Italiji.

Drobne vesti

London, 5. jan. (Tel. Slov.) Zdravniško poročilo, ki je bilo izdano popoldne, ugotavlja, da je imel kralj mirno noč in da se je njegovo zdravstveno stanje nekoliko zboljšalo.

Madrid, 5. jan. (Tel. Slov.) Radi konflikta v častniški artilerijski šoli v Segoviji je bilo odpuščeno nadaljnjih šest poročščakov in dva kadeta. Pričakovati je, da bo radi neposlušnosti odpuščenih še petnajst gojencev.

London, 5. jan. (Tel. Slov.) Najmlajši sin angleškega kralja vojvoda Gloucesterski je imel včeraj smolo, da ga je vrgel konj raz sebe. Imel je pri tem srečo, da se ni poškodoval. Sicer pa je imel princ Waleski že večkrat tako smolo.

Solija, 6. jan. (Tel. Slov.) V Berlinu se bodo 11. januarja zopet začela pogajanja z nemško diskontno družbo.

Berlin, 5. jan. (Tel. Slov.) V l. 1928. je bilo v Nemčiji več kot 2 milijona nezgod, med njimi 81.000 smrtnih.

Madjarski pravaosodni minister Pesti je potrdil svoj sklep, da bo v najkrajšem času demisioniral, da prevzame vodstvo zavoda, ki je bil ustanovljen za financiranje agrarne reforme.